

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania T. M.
przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie
o wypłatę emerytury wojskowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 marca 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 26 października 2022 r., sygn. akt III AUa 1706/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 26 października 2022 r. w sprawie z odwołania T. M. od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie w przedmiocie podjęcia wypłaty emerytury, oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30 czerwca 2021 r., którym oddalono odwołanie.

Powyższy wyrok został przez odwołującego się zaskarżony skargą kasacyjną w całości. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego:

1) art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.; dalej: ustawa emerytalna) w związku z art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin

(jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 2528; dalej: ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych), przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów prawa materialnego i uznanie, że wyjątek od ogólnych zasad wypłacania jednego świadczenia wynikający z art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej dotyczy przypadku emerytur wojskowych obliczonych na podstawie art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych powołanych do zawodowej służby wojskowej po dniu 1 stycznia 1999 r., podczas gdy o wyjątku tym decyduje nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu cywilnego stażu emerytalnego;

2) art. 96 ust. 1 ustawy emerytalnej, przez niezastosowanie tego przepisu w stanie sprawy, przy jednoczesnym ustaleniu, że zasada pobierania jednego świadczenia doznaje wyjątku między innymi w art. 96 ust. 1 ustawy, który odnosi się renty inwalidy wojennego i wojskowego, a jak wynika z materiału dowodowego ubezpieczony ma ustalone bezterminowe prawo do renty inwalidzkiej wojskowej na podstawie decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 6 listopada 2006 r.;

3) art. 32 Konstytucji RP określającej zasadę równości przez taką interpretację przepisów art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, która pozwala wypłacać dwa świadczenia tylko niektórym ubezpieczonym w ramach odrębnych systemów ubezpieczenia społecznego oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP statuującego prawo do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu właściwego wieku emerytalnego przez taką interpretację powyższych przepisów ustaw emerytalnych, która nakłada na ubezpieczonych obowiązek zabezpieczenia społecznego i związanego z tym obowiązkiem uiszczania składek na to zabezpieczenie bez pewności, że wnoszone składki będą miały jakikolwiek wpływ na świadczenia emerytalne należne ponoszącym te obciążenia - w związku z art. 2 Konstytucji RP.

Skarżący podniósł również zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, mający wpływ na treść orzeczenia: art. 316 § 1 k.p.c., art. 327¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., przez pominięcie przy orzekaniu istotnej okoliczności związanej z ustalonym prawem ubezpieczonego do renty wojskowej na podstawie decyzji

Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego bez uzasadnienia takiego stanowiska w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uchylenie decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Warszawie z dnia 21 lutego 2019 r. o wstrzymaniu ubezpieczonemu wypłaty wojskowej emerytury od dnia 1 marca 2019 r. i zasądzenie na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na istotne zagadnienie prawne oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów, a także na oczywistą zasadność skargi. Skarżący wskazał, że istotne zagadnienie prawne dotyczy możliwości takiej interpretacji przepisów art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, która powodowałaby różnicowanie analogicznej sytuacji emerytów w jednej grupie zawodowej bez istotnej przyczyny. Ponadto tego, czy ustalenie ubezpieczonemu prawa do renty wojskowej na okres stały stanowi wyjątek, o jakim mowa w art. 96 ust. 1 ustawy emerytalnej, powodujący wyłączenie stosowania wstrzymania pobierania świadczenia przyznanego na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. Wskazane zagadnienia wywołują zdaniem skarżącego kontrowersje w judykaturze, odmiennie interpretującej treść wskazanych przepisów prawnych (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21). Ponadto dokonane ustalenia przez Sąd drugiej instancji, że zasada pobierania jednego świadczenia doznaje wyjątku między innymi w art. 96 ust. 1 ustawy emerytalnej w odniesieniu do ubezpieczonego z ustaloną rentą wojskową, a tak jest w przypadku skarżącego, powoduje, że przedmiotowa skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyводу prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd

Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Konieczne jest wykazanie przez skarżącego, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319).

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC z 2006 r. nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz wniesionej skargi kasacyjnej nie pozwala na stwierdzenie, że zachodzą powołane przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z uwagi na to, że skarżący jako przyczynę uzasadniającą przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał występowanie istotnego zagadnienia prawnego i oczywistą zasadność skargi, stwierdzić należy, że zapatrywania te wzajemnie się wykluczają. Nie można bowiem równocześnie twierdzić, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku było efektem oczywistego naruszenia przepisów rozumianego jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji, oraz sugerować, iż

prawo to wymaga wykładni w ramach istotnego zagadnienia prawnego, które występuje wszakże tylko wtedy, gdy stosowanie konkretnych przepisów budzi poważne wątpliwości.

Odnosząc się w tym kontekście do wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podkreślić należy, że zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wątpliwości zostały już rozstrzygnięte uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21 (OSNP 2022 nr 6, poz. 58), zgodnie z którą ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego (art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych).

W uchwale tej Sąd Najwyższy szeroko wyjaśnił powody, dla których nie można zaakceptować stanowiska skarżącego, iż powinienem otrzymywać dwa świadczenia, a tym samym wyznaczył standard interpretacyjny, który obecnie nie pozwala akceptować wykładni prezentowanej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 (OSNP 2019 nr 9, poz. 114). W konkluzji Sąd Najwyższy w powiększonym składzie stanął na stanowisku, że budzący wątpliwości interpretacyjne zwrot "z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa (...) została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo 18e ustawy (zaopatrzeniowej)..." użyty w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, wykładany z uwzględnieniem reguł gramatycznych, systemowych i funkcjonalnych powinien być rozumiany jako odnoszący się tylko do żołnierzy, których emerytury są obliczane na podstawie tych przepisów, a zatem do żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej, odpowiednio po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz po dniu 31 grudnia 2012 r.

W związku z powyższym nie zachodzą powoływane przez skarżącego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zwłaszcza w kontekście powołanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21 (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2023 r., II USKP 115/22, LEX nr 3573183).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

[ms]